

ДОБРУДЖА

ОРГАНЪ НА СЪЮЗА НА ПРОСВЪТНО-БЛАГОТВОРИТЕЛНИТЕ ДРУЖЕСТВА «ДОБРУДЖА» ВЪ БЪЛГАРИЯ

Телефонъ № 972

Редакторъ: П. Господиновъ

Адресъ:
в-къ „Добруджа“
ул. „Сердика“ № 3.
Годишенъ абонаментъ:
За членове 60 лв.
За нечленове 100 лв.
За чужбина 200 лв.
За Америка 2 долара
Брой 1 левъ

Този път трѣбва да ни чуятъ

Когато няколко вече ромънски правителства оставиха неразрешени висециътъ между България и Ромъния въпроси, отъ които твърде много зависеше да настъпи спокойствие и творчески животъ въ Добруджа; когато върховниятъ ромънски съдъ прие, че земитъ на българитъ въ Добруджа били мирийски; т. е. държавни, когато тѣ, въ сѣщностъ, принадлежатъ въ абсолютна собственостъ на тѣхнитъ стопани и, следователно, отнемането имъ е противоправно и беззаконно; когато съдилищата въ Добруджа оправдаватъ убийцитъ на невинни българи; когато професори и първостепенни общественици насъскватъ тѣлитъ къмъ погроми надъ българското население въ Добруджа; когато майори и подполковници прилагатъ надъ беззащитното българско население позицитъ „трѣпете“, „унищожавайте“; когато декласирани персони сж измѣстили въ Добруджа официалната властъ и разполагатъ съ жевотъ на българина — тогава всички ревници къмъ мира хора за последенъ пътъ се убеждаватъ отъ тѣзи факти, че Ромъния наистина е решила да не направи нищо, за да спечели за себе си завареното въ тази областъ население, а да направи всичко, за да го прогони задъ предѣлитъ на държавата посредствомъ най-осдителнитъ въ днешно време похвати.

Напомнило се е много пъти на Ромъния, че въ интереса на мира и на успокояване свѣта е необходимо тя да се откаже отъ практикуване на крвавитъ сръдства за прогонване на българския елементъ отъ Добруджа, а, напротивъ, чрезъ лоялното третиране, да спечели този елементъ за държавата съ всичкитъ негови превъзходни качества.

Но не. Очевидно е вече, че Ромъния предпочита да продължи работата си съ камшика, съ тенекетата за стъргане, съ клекитъ подъ ноктитъ и съ разгорещенитъ въглещи. Случаятъ съ Бабукъ убеди въ това и последния ситимистъ.

Бабукъ завършва системата отъ доказателства, които окончателно

убеждаватъ, че българското население ще бѣде изтребено, ако не напусне своята земя, макаръ въ нея да има място и за него, и за пришелцитъ, колкото много и да сж тѣ, толкова повече, когато тѣ не сж цинцари, а българи отъ... Габрово, Копривница и Котелъ, както твърди Емануилъ Букуца, поетътъ на Ромъния.

Изнесенитъ въ настоящия брой на вестника подробности около Бабукската афера идватъ високо да свидетелствуватъ за намърението на Ромъния — да прогони всичко българско отъ Добруджа, та дори да заличи и спомена, че тя е била българска.

Тогава ние трѣбва да попитаме: — Ами насъ, емигрантитъ отъ Добруджа, какво ще ни правите? Самото наше съществуване не напомня ли за нея? Ще ни забраните ли да говоримъ и работимъ за свещената добруджанска истина? Съ трагедия, като тази при Бабукъ, не напомняте ли ни, че нашата Родина все повече се нуждае отъ помощта ни?

И тъй, ние съществуваме. Тогава безполезно е да изтребвате ония, които сж тамъ. Защо ние оставаме живи тукъ, за да напомняме за Добруджа.

Пролѣтата при Бабукъ кръвъ налага на цялото население добруджанска емиграция да протестира най-внушително предъ свѣта за спирането на погромитъ въ Добруджа и за възстановяването поне на ония правдини, които сж гарантирани на малцинствата.

Бабукъ призовава всички добруджански емигранти къмъ сплотеност около организацията, за да бѣде нейната дума на протестъ по-тежка и по-величествена.

Да протестираме съ най-високъ гласъ! Защото колкото по-малко лѣво е нашето търпение, толкова повече ни смѣтитъ за слаби, въпрѣки гордостта ни.

Кѣмъ правото си да прибавимъ и силата си!

А. Айдемирски

Бабукъ

Нова нечувана трагедия хвърли цѣла Добруджа въ ужасъ: не стигаха вандалскитъ изстѣпления въ Асваткой, полицейскитъ жестокости въ Сребърна и въ Кавурга, поголовнитъ избивания въ Старо село, издевателствата надъ добруджанскитъ девизи въ Каджбой, инквизиторскитъ терзания въ Гарванъ. Системата на Пучеря и Попеску отново възкрѣсна, още по-жестока, безчовѣчно крвожадна и отвратителна.

Бабукъ е новата Голгота на добруджанскитъ българи, описани да изнемогватъ въ жестокитъ лапи на крвожадната ромънска олигархия. Новъ позоренъ паметникъ на денационализаторската влашка политика. Ново изобличение за крѣвнишката природа на цинцаритъ, подкрепяни и насърчавани отъ официалната ромънска властъ въ вандалщинитъ имъ.

Стига вече безчинства! Стига касапници надъ мирното добруджанско население!

Този викъ за правда, изгърнатъ отъ дълбинитъ на добруджанската душа, като заклане ще достигне до глухата съвѣсть на ОН, въ кабинетитъ на миротворцитъ, до всички блюстители на правдата, законността и свободата. Ще смутн ли той дълбокия имъ сънъ?

Стига! Стига вече!

Добруджа отново въ трауръ

Трагедията на с. Бабукъ

Още единъ зловецъ паметникъ изгради ромънското владичество въ Родина ни, още една страница се написа съ крѣвта на невинни жертви отъ печалната прелюдия на едно нечувано тѣгло.

Но нека оставимъ да говорятъ фактитъ.

Гибелната пропаганда

Отъ два месеца насамъ кампанията противъ всичко българско отъ южна („нова“) Добруджа бѣше подета съ рѣдка безогледностъ и ожесточение отъ три силни фактори въ ромънския политико-общественъ животъ: националистическия печатъ (въ това число и симпатизиращитъ на днешното правителство вестници; като „Курентулъ“, „Кувжнтулъ“ и др.), либералната партия и македо-ромънското (куцоплашкото) дѣло въ Букурещъ, начело на което стои влиятелниятъ университетски професоръ Ватвори.

Цѣльта на тази пропаганда бѣше: 1) да създаде атмосфера за издевателства надъ българското население въ Добруджа, 2) да предотврати единъ евентуаленъ опитъ за измѣнение на съществуващия специаленъ законъ за прилагане аграрна реформа въ Добруджа, 3) да оправдае всички извършени изстѣпления надъ българитъ отъ страна на колониститъ-цинцари и 4) да лиши българското малцинство отъ всѣка възможностъ за защита и подкрепа на легална база.

Како резултатъ на тази системно водена пропаганда и кампания противъ българщината въ Добруджа, последваха инсцениранитъ злодейства въ с. Бабукъ, Силистренско.

Една страшна история

На 18 септември 1929 г. бива залованъ въ Силистренски окръгъ единъ скиталецъ, който заявилъ предъ жандармерийскитъ органи, че е отъ ромънско произхождение на име Георге А. Мученикъ, дезертьоръ въ България презъ 1913 год. отъ ромънската армия (36 силистренски пех. полкъ), преминалъ границата сега съ цѣлъ да се завърне въ родното си мѣсто (Фѣкшени).

Майорътъ, шефъ на силистренската

жандармерия, наелектризиранъ отъ горепоменатата кампания, вижда въ лицето на заловения, не друго, а „комитаджия“, прекръстивайки го отъ Георге Мученикъ въ Георги Майковъ.

Арестуваниятъ билъ подложенъ на жестоки изтезания и печовѣшки малтретирания. Пребитъ отъ бой, той решилъ да направи исканитъ му признания.

Завелъ го въ с. Бабукъ.

Тукъ „комитаджията“ посочилъ наслуки като свои „съучастници“ все страшни, опасни за държавната сигурностъ хора: жени, старци и деца.

Нечуванитъ издевателства

Показанитъ по този начинъ отъ Г. Мученикъ около 50 невинни жертви веднага били заловени, оковани и хвърлени въ избитъ на жандармерийския постъ отъ селото. Тукъ, въ тъмнината на избитъ всички арестувани били положени на нечовѣшки изтезания, рѣдки по своя ужасъ и жестокости: всички, безъ разлика на възраст, бити по голо съ камшици, стъргани съ тенекени остриета, бодени съ ножове и щикове, едавъ издържали инквизиторскитъ изтезания.

Разбира се, невиннитъ жертви не сж могли да кажатъ нищо, защото не сж знаели нищо.

Жестокитъ режисьоръ

Това, обаче, вмѣсто да смутн, още повече ожесточава жестокия режисьоръ на Бабукската трагедия. Последвала следъ всичко нова заповѣдъ: арестуванитъ да бѣждатъ оковани и навързани по дърветата изъ селото за показъ и назиждане на покорливиятъ. Така беззащитнитъ жертви сж стоели цѣли 27 часа гладни и жедни!

Но резултатътъ отъ този опитъ за „принуждение къмъ самопризнания“ е билъ пакъ все сѣщиятъ: изтезаванитъ не сж знаели нищо, не сж били намѣсени въ нищо и не сж могли, следователно, да „самопризнаятъ“ каквото и да било.

При това положение и жестокиятъ инквизиторъ на този трагично инсцениранъ „комитаджийски заговоръ“ разбралъ че „показвателата“ на заловения ромънецъ — „комитаджия“ бѣха имали точно обратенъ на плановѣтъ му ефектъ предъ едно евентуално сѣдебно следствие, идето можеха да се разкриятъ всички жестокости и потайности на този черенъ тероръ.

Ето защо крѣволюцътъ жандаръ решава да премане единствения свидетел на тъмнитъ си похвати, заради което на 1 октомври т. г. Георги Мученикъ — „комитаджията“ бѣе убитъ при Каракузката гора подъ предлогъ, че се е опиталъ да избѣга.

Мамо, тежатъ ми желѣзата!

Отъ в. „Единство“ заемаме следната покрътителна белѣжка за вартопомеевската нощъ въ с. Бабукъ:

„Отъ десетъ дѣня не бѣха виждали свѣтлина, освенъ крвожадания блѣсъкъ въ очитъ на тия, които ги биеха въ затвора.

Когато ги изведоха вънъ, тѣ започнаха да се озѣртатъ плахо. Въ очитъ на нѣкои се бѣше разлѣлъ безцѣлнитъ отенѣкъ на примирението предъ смъртта, която, върваха, че скоро ще дойде.

Скопиха желѣзата по врата и ржцетъ на всѣки единъ. Когато стигнаха до 14 год. момиченце на Атанасовица, спрѣха се за моментъ, измѣриха съ стрѣвенъ погледъ слабото му тѣло и нахлузиха оковитъ му.

Детето потрелна, преблѣднѣ още повече и се приведе подъ тежестта на желѣзата. Не заплака — сълзитъ си бѣше изплакало въ тъмния затворъ, а сега въ душата му бѣше заседнала тѣжа, корава, безкрайна болъ.

Потеглиха.

Веригитъ дрѣнкаха злокобно, запълѣха се не хора, а сѣнки. Всички се провлачаха по прашния пътъ.

Конвоираситъ ги закрѣскаха, завъртѣха бичоветъ надъ главата имъ и заругаха безогледно. Единъ отъ тѣхъ замахна съ приклада на пушката си.

— Охъ!... — дълбокъ, болезненъ стонъ, и едно тѣло се струполи на пътя. Още единъ ударъ съ приклада и тѣлото наново се привидна.

Тѣ вървѣха.

Желѣзата дрѣнкаха. И прахътъ пълнѣше сразенитъ имъ гърди.

Детето на Атанасовица започна да се поспира.

— Ще те науча какъ се върви! прогърмѣ гласъ надъ него.

Но кратката отназаха да се подчинятъ. И то политна всрѣдъ праха на пътя. Блѣднитъ му устни продължаваха да шепнатъ:

— Мамо, тежатъ ми желѣзата!...

Важни нареждания

1. Младежниятъ секретариатъ е издалъ циркуляръ № 9 за свикването на годишната младежка конференция на 7 ноември т. г. въ гр. Разградъ при следния дневенъ редъ:

1. Откриване, приветствия, избиране комисии; 2. Отчетъ отъ Младежния секретариатъ; 3. Идеинитъ позиции на добруджанската младежъ, рефератъ отъ г. Л. Ивановъ; 4. Доизлъдъ на комисинтъ; 5. Разисквания и 6. Резии.

Младежнитъ групи „Стефанъ Кара-

Синджиръ съ роби

На 2 октомврий нещастният добруджанци, захвърлени въ тъмния подземен арест, биват извадени, оковани въ вериги, които свързвали врата, ржцетъ и краката, и подкарани към Силистра. По пътя тѣ сж били ругани, бити съ приклади и шибани по врата и лицето съ бичове.

Смазани от тия малтретирания, от умора и от душевна покруса, окованитѣ едва крачели по силистренскитѣ улици. Зрелището е било сразяващо по своя ужасъ и страхотностъ. До ушитѣ на настрѣхналитѣ наблюдатели сж достигали горчиви, болезнени стонове и задавени въздишки. Веригитѣ сж удряли по паважата и злокобно сж дрънкали.

Цѣлиятъ градъ е станалъ на кракъ. По бледнитѣ лица на всички се четѣло възмущение, въ очитѣ — пламъкъ на горчива болка.

Веднѣга се е образувала делегация отъ 50 души, начело съ депутата Стефанъ Пенковъ, която се явява предъ префекта на Силистренски окръгъ, Мелидонъ, за да му иска обяснения и да протестира по най-енергиченъ начинъ противъ вандалиститѣ похвати на майоръ Йонеску и неговитѣ органи.

Префектътъ, бледенъ, не е могълъ да каже нищо положително. Комисия отъ лѣкари е прегледала арестуванитѣ, констатирайки страшни следи отъ жестоки побои. На сжщата комисия прокурорътъ е забранилъ да направи аутопсия на убития „комитаджия“.

На другия денъ следъ пладне въ знакъ на протестъ, всички силистренци, безъ разлики на професия, си затворили магазинитѣ, бюрата и дюкенитѣ.

Бѣгатъ отъ сѣнката си

Гражданството единодушно е взело решение да изпрати многочислена делегация въ Букурещъ, която да протестира противъ това жестоко покушение надъ гражданскитѣ свободи и да иска гаранции за реда и спокойствието въ окръга.

На 5 октомврий майоръ Йонеску е отишълъ при фотографа, който е снелъ окованитѣ въ Силистра бабукци, поискалъ да види стѣклата и, като му ги давалъ, счупилъ ги, за да унищожи вещественото свидетелство на своето коварно злодеяние.

А депутатътъ ромънецъ Угитяну е молилъ г. Стефанъ Пенковъ да „потули“ какъ си тази афера, тъй като щѣлъ да пострада самиятъ префектъ „!...“

Тия паметници на стрѣвъ и ужасъ си иматъ своята задкулисна предпоставка, която най-добре сочи какъ се експлоатира легендата за „комитаджитѣ“ отъ страна на заклетитѣ врагове на мѣстното население отъ български произходъ.

На 14 септемврий т. г. адвокатитѣ Хинцеску, Маджари и Думитреску, членова на дружеството „Акциуня ромъняска“, отиватъ при часовникаря гравьоръ отъ Силистра Ерваретъ и го помо-

лили да имъ изрѣже единъ печатъ: „Втрешна добруджанска революционна организация“ отъ който имали нуждъ. Ерменецътъ съобщава тая поръчка на съдружникъ си, еврейнкъ, който го посъветвалъ да съобщитъ това паркета.

Горнитѣ трима българоядци сж имали за целъ да напечататъ бланки съ името на „Добруджанска революционна организация“ да ги попълнятъ съ желаното отъ тѣхъ съдържание, да ги подпечататъ и да ги разпрятятъ на по-виднитѣ лица въ окръга.

Майорътъ заплашва

Долнопробното орждие на противобългарската компания майоръ Йонеску се е заканвалъ да бие, дори и да убие депутатъ г. Стефанъ Пенковъ.

Той е заявявалъ съ безподобенъ цинизъмъ, че щѣлъ да направи това, защото не можелъ да го търпи „да се подиграва съ държавната сигурностъ!...“

Предъ очевидно страхотнитѣ размѣри, които е приелъ този организиранъ тероръ надъ невиннитѣ добруджанци, министъръ-председателътъ Юлиу Маниу изпратилъ да анкетира „случая“ инспекторътъ Богданъ. Той е ходилъ въ Бабукъ.

Следъ заминаването на инспектора, шефътъ на жандармитѣ отъ Бабукъ се почувствувалъ обиденъ, че дѣлата му се анкетиратъ „по ви-а на българитѣ“ и веднага арестувалъ нѣколко селяни, които изтезавалъ нечовѣшки.

Въ числото на „провиненитѣ“ е била една 60 годишна бабичка, която вследствие на жестокия побой, нанесенъ ѝ отъ жандарма — звѣръ сега агонизира въ Силистренската болница.

Другъ селянинъ, Станчо Николчевъ, бива заловенъ... на улицата въ Силистра, откаранъ въ жандармерията и битъ, за да направи... „самопризнание“.

На 6 октомврий пристига въ Силистра правителствениятъ голѣмецъзъ Южна Добруджа, депутатътъ Йонъ Камарешеску, който отъ кумова срама смѣрва въ партияния клубъ шефовецъ на учрежденията отъ окръга, а за „Богъ да прости“ донесълъ въ пазвата си отъ Букурещъ уволнението на крѣволака — майоръ Йонеску.

Всичко това е ли доказателство, че на изстѣплениата ще се сложи край? Тия хубави обещания сж ли гаранцията, че българитѣ отъ Южна („нова“, Добруджа не ще представляватъ и занаяпредъ нишанъ за всѣки, който иска да се поопита въ стрелбеното изкуство?

Стига издевателства!

Добруджанцитѣ студенти, групирани около организацията „Роденъ край“, по случай разразилитѣ се крѣвави вакханалии въ Добруджа, сж издали добре аргументиранъ позивъ, отъ който правимъ следнитѣ извадки:

„Нещастieto на бабукци е нещастие

на цѣлия добруджански народъ. Тѣхнитѣ болки сж болки за всички ни.

Смъртъ, изнасилня, ограбвания и прокуда сж виснали надъ нашата родна земя.

Ще мълчимъ ли, когато цинцаритѣ наждаатъ самоизтѣрблениа въ срѣдъ добруджанския народъ? Тѣ раздухватъ национална омраза и подготвятъ нови издѣвателства. Въ единъ свой позивъ тѣ казватъ:

„Не забравяйте, че сте въ вашето отечество и подъ защитата на вѣчния законъ — законната отбрана (!). Защитете съ достоинство браздата, която е ваша. Удрете решително въ подлостта на българския ириденитизъмъ. Изтѣрбете въ случай на нужда мрачнитѣ личности, послушнитѣ орждия на българския ириденитъ. Не се отказвайте отъ миналото си. Не посрамавайте рода ни. Ние сме съ васъ“.

И това открито подстрекателство къмъ нови масови убийства излиза отъ хора „академични“. Нашето убеждение е, че това не може да бжде дѣло на цѣлата ромънска академическа младежъ, а на шепата цинцари-шовинисти.

Добруджанскитѣ полета сж оросени съ невинна крѣвъ. Срецу новитѣ пристѣпи на противонародната организация „Акциуня Ромъняска“ трѣбва да се противопостави решителенъ отпоръ.

Долу крѣвавето робство надъ националноститѣ, установено въ XX вѣкъ. Долу веригитѣ, изковани въ Ньойи! Пламененъ приветъ на новитѣ жертви въ Родина!

Да живѣе свободна Добруджа!

Шовинистически бѣсъ

„Универсул“ (23 IX) — обнародва статия отъ К. Баналбиша, въ която се критикува най-остро национал-царанистката партия, правителството и министра на земледѣлието, г. Михалаке, загдето последниятъ е казалъ, че желаелъ да бжде лояленъ спрямо българитѣ, като изпълни обещанията си.

„Земята на Дачия принадлежи на ромънитѣ, на всички ромъни; тя не принадлежи нито на г. Маниу, нито на г. Михалаке, нито на българитѣ, които ги доведоха на властъ.“

Едно правителство, толкова чуждо на ромънската душа, не може да стои на властъ, то трѣбва да си отиде.

Македоно-ромънитѣ сж наши крѣвни братя. Тѣ идатъ къмъ насъ съ души пълни отъ патриотизъмъ. Тѣ идатъ, за да пазятъ границитѣ ни отъ нападенията на душманитѣ. Тѣ идатъ, за да осъществятъ идеала на племето ни. Хора, като днешнитѣ управници, които не разбиратъ и не чувствуватъ това, да си отидатъ.“

Добруджанци!

XIII редовенъ конгресъ наближава! Изпълнихте ли вашия дългъ къмъ организацията?

радостта е далечна и чужда, сълзитѣ непресъхващи извори. А надъ тая безмѣрно богата земя въ безмѣлнитѣ тихи нощи отъ небеснитѣ висини гледатъ сребърнитѣ очи на всемира. Но и тѣ сж далечни. И тѣ сж студени. И тѣ сж тжни.

Нѣкога тукъ суровитѣ хора сж срѣщали днитѣ съ радостъ. Добруджа помни голѣми веселби. По неизмѣримитѣ крѣщи дълго сж се разнасяли пѣснитѣ и лудитѣ провиквания на веселешитѣ се. Подъ напора на юнашката ржченица сж бумгѣли дюшметата на крѣчмитѣ. Не сж далечни тѣзи времена. Попитайте по-старитѣ хора. Всѣки съ голѣма тѣжа ще ви разкаже нѣщо за бурнитѣ, за веселитѣ вечери въ „Антимовския ханъ“.

Пѣсникъ, които народътъ пѣе изъ златна Добруджа, се отличаватъ по своята звучностъ и образностъ отъ другитѣ ни народни пѣсници. Въ тѣхъ има много поезия, свежестъ и непринуденостъ.

— Чета ли, Родо, чете ли, колко гемийки минаха по тиха бѣла Дунава?

— Четохъ ги, байо, четохъ ги: триста гемийки минаха съсъ триста бѣли елкени. Най-последната гемийка съсъ аленъ елкенъ плаваше, младо я момче караше, съ медена свирка свирѣше.

Свирката свири, говори: — Месечно, ясногѣйничко, като си толкозъ високо и гледашъ тѣ нашироко, виждашъ ли нашето село, нашето село Бузлуджа? Кладатъ ли моме седѣнки,

XIII редовенъ конгресъ

Изпълнителниятъ комитетъ свиква XIII редовенъ конгресъ на съюза въ гр. Разградъ на 8, 9 и 10 ноемврий т. г. при следния дневенъ редъ:

1. Откриване, приветствия, отчетъ на ИК и докладъ на П. С. 2. Насоки и цели на добруджанското движение, рефератъ. 3. Докладъ по организацията на движението. 4. Докладъ за оземляването и 5. Разни.

По този случай е разпратено още на 11 октомврий окръжно № 1450. Всички дружества трѣбва да изпълнятъ веднага нарежданията въ него.

„Ако не бждемъ чутѣ“

Официозътъ на бившето ромънско правителство, в. „Винторулъ“ (29 IX), съобщава, че ржководитѣятъ комитетъ на колониститѣ банди въ Добруджа билъ отправилъ до вестницитѣ, шефовецъ на партията, регентството, дори до кралица Мария единъ провокаторски позивъ, въ който е написано дословно следното, ново за ромънската политическа литература, аргументирано:

„Да престане, докато е още време гонението срещу насъ, защото ако ние не сме една интелектуална сила, която съ перо да застави правителството да направи това, може много лесно да го направимъ да разбере съ революра (!). Ако не бждемъ чутѣ и разбрани сега, когато още молимъ, ще знаемъ да отстранимъ отъ кормилото на Ромъния предателитѣ на отечеството, за да заематъ мѣстото имъ по-достойни и по-ромъни. Защото ако ни се отнематъ земитѣ, не ни оставя освенъ да умремъ, но не желаемъ да умремъ неизвестни“.

Д-ръ Ив. Панаковъ, въ статията си „Духътъ на Мефистофелъ въ Добруджа“, коментира тѣзи провокаторски заплашвания по следния начинъ:

„Предъ проявата на тѣзи неочаквани инстинкти, не е достатъчно само „Винторулъ“ да каже, че „на никаква цена не може да се допуснатъ подобни заплашвания. Позиви къмъ престѣпления и къмъ крѣвави отмъщения ще бждатъ винаги отхвърлени отъ насъ“.

Когато Фаустъ се отдрпва предъ духа, призованъ отъ самия него съ думитѣ — *Weh, ich ertrape dich nicht* — съ право му възразява, че самъ той е призовавалъ тоя духъ.

Поведението на „колониститѣ“ — кучовласи бѣ систематично подготвено въ Добруджа въ значителна степенъ отъ хора, които днесъ, да върваме, ще бждатъ отвлечени и възмутени да го видятъ тъй неприкрито проявено и предъ самитѣ тѣхъ“.

седятъ ли, седѣннуватъ ли, за мене споменуватъ ли?

Тая пѣсень е свидетелство за поетичнитѣ ценности и художественитѣ способности на добруджанския народенъ гений. А не сж малко пѣснитѣ като „Чети ли, Родо“... Не сж малко, но кой ще ги запише, кой ще извлѣче отъ богатия рудникъ на народното творчество това съкровище и ни го поднесе? — Интелигенцията ни въобще малко знае за тая плодородна покрайнина — за Добруджа, съ многобройнитѣ безкрѣстни могили. Тя малко знае и за хубавитѣ добруджански народни пѣсници. А въ тѣхъ най-добре може да се види творческата ни поетическа мощъ. Забележителни сж въ нея звѣнката, бистрата и измѣрената речъ. И високо-художествената ѝ образностъ.

Помнишъ ли, Славке, помнишъ ли, ний като бѣхме мѣнинки, — върна си дума казахме, върна си клетва дадохме: ний като станемъ голѣми, голѣми за оженене, даватъ да се вземеме. Минаха, Славке, години, ти стана мома голѣма, голѣма за женене и се за други ожене. Пуститѣ наши две думи, надъ вода ли ги думаме, та ги водата отнесе! ...

Тукъ азъ не си поставихъ за задача да дамъ едно фолклорно изследване, а само да напомня, че Добруджа има своя народна пѣсень и тая пѣсень е една отъ най-художественитѣ, най-сърдечнитѣ и най-прочувственитѣ народни пѣсници на полуострова. Василь Каратеодоровъ

Добруджанската народна пѣсень

Добруджа има своя народна пѣсень. Откъснато по повелята на злата съдба отъ предѣлитѣ на България, изолирано свършено отъ центроветѣ — настоящи и минали — на българската култура, чисто българското население на Добруджа живѣе съ своитѣ пѣсни, съ образитѣ, копнежитѣ и идеалитѣ, които тѣ му разкриватъ. Пѣсента — дивно хубавата пѣсень, родена срѣдъ простия, но поетиченъ народъ — е оная магическа сила, която ржководи творческата му мощъ и насочва идейното му развитие. Пѣсента разкрива възлешнитѣ двери на мечтитѣ и сънищата, тя е стремителна и желанието да се изрази неизразимото, да се обрисова необрисуваното, да се даде плътъ и крѣвъ на това, което подхранва народния устремъ къмъ възвишеното, красотата и любовта. Не само това. Тя ги запазва неопетнени.

Но има и черни пѣсници. Въ тѣхъ бие тжжното сърдце на народа, очитѣ плачатъ неизплаканитѣ сълзи, ржцетѣ молятъ и проклинатъ. Таква пѣсница сж най-прочувствени: тѣ сж съвѣсти.

Снощи ми вечеръ премине делибашъ Марко чорбаджи, черенъ изедникъ и въ душа, съсъ три ми дълги синджира нашени жени подкърва:

въ първи ми синджиръ вдвоици за ржце бѣли навързълъ, въ втори ми синджиръ невести презъ тънъкъ крѣстъ ги превързълъ, въ трети ми синджиръ салъ моме за руси коси обвързълъ, като ги кара и бие и ги съ речъ люта нахонва: —

Зелогъ ви чиня султану срещу золуми хайдушки, че вашитѣ мжже и братя грабнали пушки бойлии и тънки саби френгии и кобуръ леки пишови, срещу султана станали и срещу чорбаджитѣ, сирмаси искатъ да бранятъ, а пѣкъ богати да колятъ, — дордето глава не скланятъ, дордето знаме не свалятъ и хвърлятъ дрехи хайдушки, не ще ви снема синджирѣ.

Чували сте много пкти подобни пѣсници, И, може би, сте се замисляли надъ черното мжченичество, орисано на племето ни. Въ Добруджа пѣятъ още тѣзи тжжни пѣсници, които напомнятъ несдържания плачъ. Защото тамъ нѣма радостъ. Женитѣ ходятъ въ черни чумбени и пѣятъ, за да оплакватъ: невести — мжже въ чужбина, майки — деца убити и сестри — братя заклани.

Чернитѣ облаци на робията сж навесени надъ тжжната добруджанска равнина. Пустѣ пустѣятъ полетата. Вѣтрътъ — странниятъ скитникъ-хайдутинъ — спира срѣдъ угаритѣ и се вслушва въ страшната черна пѣсень, която пѣе гората.

Какъ да не черна чернѣя, цѣлъ народъ кога чернѣе; какъ да си листи не роня, цѣлъ народъ сълзи катъ рони; какъ да не сежнатъ извори, изворѣтъ кога на радостъ въ цѣлъ единъ народъ е секналъ? Всичко е черно. Пѣсента е жална,